

22 серпня 2009 року у Вінниці відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Реформування місцевого самоврядування України у відповідності до Європейської хартії місцевого самоврядування».

Цей неординарний для Вінниці захід організували: Міжнародне Товариство «Україна-Польща-Німеччина», Вінницька обласна державна адміністрація, Національна академія державного управління при Президенті України і Депутатський клуб «Парламент».

Партнерами виступили: Інститут трансформації суспільства, Фонд сприяння місцевому самоврядуванню України, Інститут стратегічної політики, Східноєвропейський інститут розвитку, Українська асоціація місцевих та регіональних влад, Благодійний фонд «Схід-Захід разом».

Захід зібрав близько півти-

**International organisation
Ukraine-Poland-Germany
міжнародне товариство**

сячі учасників з усіх куточків України, а також країн Європи (Польщі, Німеччини, Великобританії та Франції).

Серед почесних гостей – перший Президент України Леонід Кравчук, голова Асоціації колишніх європарламентарів Річард Балфе, маршалек Сьвентокшиського воєводства Адам Ярубас, директор Німецької державної асоціації альтернативної енергетики Максиміліан фон Корфф, народні депутати України: Анатолій Толстоухов, Леся Оробець, Олег Зарубінський, Микола Джига.

Конференція складалася з

двох частин: на пленарному засіданні учасники заслухали виступи голови МГО «Україна-Польща-Німеччина» Сергія Татусяка, 1-го Президента України Леоніда Кравчука, лорда Річарда Балфе, маршалека Адама Ярубаса, голови Вінницької облдержадміністрації Олександра Домбровського, Вінницького міського голови Володимира Гройсмана, ректора НАДУ Володимира Приходька, народного депутата України Анатолія Толстоухова та інших експертів з питань самоврядування.

Після основних доповідей

3 оптимізмом до Європи

Україна стала на поріг свого повноліття – минає 18 років з часу, коли вона відновила свою незалежність, відродила державність. Цьогорічний день народження Батьківщини у мене асоціюється із 18-літніми українцями, які у цьому юному, але вже свідомому віці отримують громадянське право голосу у формуванні влади.

Проте ейфорія від усвідомлення своєї причетності до владотворення у молоді швидко зникає під тиском суспільно-політичних реалій: від виборів до виборів нічого на владному олімпі не міняється – бажання народу не впливає на загальну ситуацію в політиці та владі. Країною продовжують керувати ті, у кого в руках ресурси – фінансові, адміністративні, правові.

**СЕРГІЙ ТАТУСЯК,
Голова Міжнародного товариства
«Україна-Польща-Німеччина»**

МИ РОБИМО СТАВКУ НА ГРОМАДЯНСЬКУ СВІДОМІСТЬ

Ми не повинні миритися з такою неприродною для суспільства, недемократичною ситуацією. Українство потребувало прогресивних змін вже давно, але, за моїм відчуттям, час настав саме зараз.

Свою просвітницьку ланку роботи щодо питання зміни адміністративного устрою України шляхом повної передачі владних повноважень органам місцевого самоуправління здійснює Міжнародне товариство «Україна-Польща-Німеччина». Можливо, ми взяли дещо амбітну ношу на свої плечі, поставивши перед собою мету змінити ментальний песимізм українців на громадянський оптимізм, – але я вірю у потенціал нашого народу, я роблю ставку на його громадянську свідомість.

За 6 років плідної співпраці Товариства з європейськими громадськими організаціями, державними установами і органами самоврядування, ми збрали вагомий багаж практичного досвіду функціонування системи самоуправління в Європі. Відтак без перебільшення можемо сказати: ми знаємо, якою має бути Україна в плані адміністративного устрою – по-європейськи демократичною, по-європейськи ефективною, по-європейськи людяною.

Ми віримо, що коли заговоримо про проблеми українського самоврядування в увесь голос, тривожаки не лише українську владу і спільноту, а й загальноєвропейську, то прискоримо таким чином відповідні реформи в Україні. На сьогодні це актуально ще й тому, що Україна є кандидатом в асоційоване членство в Європейському Союзі. Суспільно-політичний досвід українського народу довів, що починаючи законодавчі зміни з ініціатив «власнитушних» – заздалегідь прогашна справа. Господарі високих кабінетів не зацікавлені віддавати громаді владу – інструмент наживи, акумулювання ресурсів та утримання бізнесу. Відтак хай би які лозунги звучали з їхніх вуст, – вони так і залишаться порожніми деклараціями.

Вихід є. Слід починати з низів – з громади. Якщо кожен з нас усвідомить необхідність у зміні та докладе зусиль, аби це усвідомлення переросло у пріоритетну потребу суспільства, – півсправи зроблено.

Підсумок конференції

РЕЗОЛЮЦІЯ

**Міжнародної науково-практичної конференції
«Реформування місцевого самоврядування в Україні у відповідності до Європейської хартії місцевого самоврядування»**

м. Вінниця, 22 серпня 2009 року

Учасники Міжнародної конференції, організованої МГО «Україна-Польща-Німеччина», Національною академією державного управління при Президенті України, Вінницькою обласною державною адміністрацією та депутатським клубом «Парламент», обговоривши проблеми реформування місцевого самоврядування в Україні відповідно до сучасних вимог і європейських стандартів місцевого самоврядування, констатують таке:

– Система місцевого самоврядування в Україні не відповідає в повному обсязі основним положенням Європейської хартії місцевого самоврядування. Всупереч положенням Європейської хартії місцевого самоврядування не забезпечується право вітчизняних самоврядно-управлінських структур на власні адекватні фінансові ресурси, якими вони могли б вільно розпоряджатися в межах своїх повноважень. Не налагоджено бюджетних відносин між центральними органами державної влади та регіональними і місцевими самоврядними інституціями, не здійснено децентралізації влади, не забезпечено конкурентоспроможності територіальних громад. Населення до управління суспільними справами, як правило, не залучається.

– Адміністративно-територіальна організація влади в Україні, що майже не змінилася з радянських часів, породжує гострі конфлікти між органами місцевого самоврядування та державними адміністраціями, не забезпечує фінансової та ресурсної бази для самоврядування територіальних громад. Внаслідок цього стримується соціально-економічний розвиток населених пунктів і погіршуються умови для надання якісних публічних послуг мешканцям громад.

– Не здійснено реформи податкової системи в Україні. Не створено механізму прямого розщеплення основних податків і закріплення за громадами відповідного відсотка (мінімум 50 відсотків).

– Не виправдала себе існуюча система виборів до органів місцевого самоврядування за партійними списками. В багатьох регіонах гостро бракує професійних кадрів для роботи в самоврядно-управлінському секторі. Не забезпечується належна відкритість та прозорість дій місцевих держадміністрацій, самоврядних структур, що часто призводить до гострих публічних конфліктів між місцевою владою та членами відповідних громад.

– Критична маса правових, економічних та організаційно-кадрових проблем, яка на-

Вітальна телеграма учасникам конференції віце-президента Європейського парламенту Марека Шівця

Шановне панство!

Мої найщиріші вітання усім учасникам Міжнародної конференції «Реформування місцевого самоврядування України у відповідності до Європейської хартії місцевого самоврядування». Я маю надію, що Ваші дискусії будуть плідними, а результати конференції стануть вагомим внеском в історію самоврядування України. Реалізація таких проектів, як Ваша конференція, є важливим чинником побудови демократії та зміцнення відносин України з Європейським Союзом.

Успіхів Вам у проведенні заходу та прийнятті конструктивних рішень!

учасників конференції відбулися секційні засідання з трьох тем:

1. Ефективне місцеве самоврядування – заможна громада.
2. Державна влада та місцеве самоврядування – партнери, а не конкуренти.

3. Влада та громадськість – співпраця заради майбутнього. Кожна секція обговорювала свою проблематику та напропонувала пропозиції до загальної резолюції конференції, яка була направлена керівництву України та Європейського Союзу.

громадилась у системі місцевого самоврядування, перетворюється на реальну загрозу соціально-політичній стабільності в суспільстві, негативно впливає на розв'язання гострих господарських і фінансових проблем, породжених світовою економічною кризою.

Учасники Міжнародної науково-практичної конференції вважають, що за сьогоднішніх обставин у сфері державного управління і місцевого самоврядування доцільно вдатися до таких дій:

1. Надіслати Президенті України, Верховній Раді України та Кабінету Міністрів України від імені учасників Міжнародної науково-практичної конференції публічне звернення, в якому запропонувати їм вжити невідкладних заходів, аби «переформатувати» адміністративно-територіальну організацію влади в Україні з метою приведення вітчизняної системи місцевого самоврядування у відповідність до базових положень Європейської хартії місцевого самоврядування.

2. Організувати Міжнародної науково-практичної конференції від імені її учасників надіслати лист-звернення до Парламентської асамблеї Ради Європи, привернувши увагу парламентарів Європи до прагнення територіальних громад України практично реалізувати базові положення Європейської хартії місцевого самоврядування.

3. За підсумками Міжнародної конференції доручити її організаторам сформулювати науково-прикладні пропозиції щодо реформування адміністративно-територіального устрою України, реформи місцевого самоврядування та регіональної політики і надіслати їх керівництву держави, а також Асоціації міст України для забезпечення організаційної підтримки (лобіювання).

4. Організувати підготовку і випуск спеціального збірника, до якого включити головні доповіді, наукові повідомлення учасників та Резолюцію Міжнародної науково-практичної конференції.

5. Звернутись до Національної академії державного управління при Президенті України з пропозицією забезпечити наукове обґрунтування та разом із Асоціацією міст України прискорити розробку та прийняття Статутів територіальних громад, інших локальних нормативних актів, які посилюють спроможність територіальних громад.

Прийнято на підсумковому засіданні Міжнародною науково-практичною конференцією

ЛЕОНІД КРАВЧУК, 1-й Президент України ВЛАДУ НЕ ДАЮТЬ З ВЕРХУ, ВЛАДУ ЗДОБУВАЮТЬ НА МІСЦЯХ

Я вперше за 18 років святкую День незалежності України не у Києві. Для мене це знакова дата, адже історично вона мені по-особливому близька. Я радий, що день народження держави я відзначатиму у Вінниці, яка стала сучасним, красивим, європейським містом. Україні 18 років. Вона уже доросла, тож я сподіваюся, що вступаючи у повноліття, вона робитиме менше помилок. Особливо, що стосується влади.

Те, що такий захід, як конференція з питань самоврядування, проводиться саме зараз, вважаю знаковим. Ми багато років говорили про реформу місцевого самоврядування, думаю, зараз настав час дій – Україна визріла!

Самоврядування є базою демократії, щоправда це не скрізь розуміють. Ті, що сидять у Києві, звикли, що до них їздять, просять, кланяються. Їм приємно відчувати свою велич і владу, тому вони ой як

не хочуть віддавати владу на місця. Але ви не повинні чекати милості від влади! Ви повинні взяти у неї те, що належить людям, народу – можливості, повноваження. Владу не дають зверху в низ, владу здобувають на місцях!

Я ніколи не був прихильником розбіжностей і конфлікту між центральною і місцевими владами. Вважаю, що влада має бути сильною скрізь: і в центрі, і в регіонах. В регіонах – особливо, бо місцева влада чує пульс народу і відповідає за життя людини. Бо місцева влада там, де корінь нації. Тому на сьогоднішній конференції, де присутні представники усіх рівнів самоврядування, ми маємо право у своїй резолюції не просити владу прискорити відповідні зміни, а вимагати від неї цього!

Разом з тим нам спільно потрібно докласти зусиль, щоб працювали українські закони. Хай вони конституційно недосконалі, але це не означає, що їх можна не виконувати, що можна бути із Законом на «ти».

Не хочеться сьогодні говорити про те, що нас ображають, принижують, з нами не рахуються – це неприємно, але це – факт. Нами керують не тільки з верхівки українського олімпу, а й з-за кордону. А наша політична еліта не дозріла до того рівня, щоб голосно сказати «ні» на це і засвідчити народу свою любов до української землі. Лідер будь-якої країни може не любити Україну і мати про неї негативні думки, але це не дає йому права висловлюватися про це вголос, погрожувати і вчити жити чужої нації!

Незабаром Україна обиратиме нового президента. Порада, коли будете давати владу – подумайте кому. Адже серед кандидатів багато таких, що ще не «доросли» до президентської булави. А Україні потрібен такий лідер, з яким би вона гордо стояла над світом.

АДАМ ЯРУБАС,

маршалек Сьвентокшиського воєводства

ЕФЕКТИВНА РЕФОРМА МІСЦЕВОГО САМОУПРАВЛІННЯ ПОЛЬЩІ – ЗАПОРУКА ВСТУПУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Хочу презентувати Вашій увазі адміністративно-територіальну реформу Польщі, яка допомогла нашій державі стати членом Євросоюзу і швидко рухатися шляхом прогресивного демократичного розвитку.

1 січня 1999 року у Польщі вступив у дію трирівневий адміністративний поділ держави. Відповідно була поділена і влада: самоврядування гмінне, самоврядування повітове, самоврядування воєводське. Відповідними законами було передбачено, що устрій самоврядування не повинен мати ієрархії, а структури самоврядування мають доповнювати одна одну, а не накладатися.

На рівні держави діють: двопалатний парламент (сенат і сейм), президент, уряд, міністерства, урядові установи. Цю гілку на рівні воєводства представляють воєвода і воєводське управління. На рівень повіту і гміни державне представництво не поширюється.

Самоврядування на рівні воєводства представлено радою, правлінням воєводства та маршалковським управлінням.

Базовий рівень самоврядування має: раду району/гміни/міста; старосту/вуйта/президента; староство повітове/правління гміни, міста.

Така структура влади дозволила Польщі ефективно розподілити владні повноваження між гілками та результативніше виконувати свої обов'язки. Це також дало можливість Польщі стати членом Європейського Союзу, де вона перебуває з 2004 року.

Окрім престижності такого членства та змін найрізноманітніших соціальних стандартів, це дає Польщі і чималий фінансовий ресурс, який ми отримуємо від Європейських фондів. Для порівняння: протягом 1990-2003 років Польща, не будучи членом ЄС, отримала з Євро-

фондів близько 7,2 млрд. євро, а вже у 2004-2006 роках (тільки за 2 роки!) – 12 млрд. євро.

Можу дати однозначну відповідь на запитання: які ж переваги отримала Польща від своєї адміністративно-територіальної реформи? Це:

– децентралізація влади – місцева громадськість виграла реальні можливості впливу на політичне, економічне, суспільне життя (безпосередні вибори влади);

– децентралізація управління публічними фінансами (в тому числі фондами Євросоюзу), особливо тими, що призначені для розвитку;

– зменшення числа воєводств, що дозволило створити більш й сильніші адміністративні утворення, з великим потенціалом розвитку;

– легший і більший доступ до фондів Євросоюзу (як основних фондів, так і призначених для спільної аграрної політики та рибальства).

Європейська хартія – це документ, прийнятий Радою Європи. І одразу ж потрібно зазначити, що Рада Європи, членом якої є Україна, заснована у Страсбурзі і являє собою інституцію, яка ніяким чином не пов'язана з Європейським Союзом, що заснований у Брюсселі. Рада Європи була одною з перших повоєнних європейських організацій, вона заснована 1948 року.

Європейська хартія місцевого самоврядування стала *magnum opus* (лат. *велика робота*) Ради Європи. Вона була відкрита для підписання держав-членів Ради Європи 15 жовтня 1985 року та набула чинності 9 вересня 1988 року. Держави, що підписали Хартію, мають сприймати її за основні принципи місцевого самоврядування.

Що стосується місцевого самоврядування, Європейська хартія передбачає, що:

РІЧАРД БАЛФЕ, голова Асоціації колишніх європарламентарів НАЙГОЛОВНІШЕ В РОБОТІ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ – ДОВІРА І ПРОЗОРИСТІТЬ

– інститут місцевого самоврядування, забезпечує право громадян на участь у проведенні громадських заходів;

– саме на місцевому рівні це право може бути здійснене безпосереднім чином;

– існування місцевої влади з реальними обов'язками може забезпечувати наявність адміністрації, що дає такі переваги, як ефективність та наближеність до громадян;

– збереження та зміцнення місцевого самоврядування забезпечує демократичну децентралізацію влади;

– самоврядування передбачає існування органів місцевої влади, які наділені демократично створеною структурою і володіють широкою автономією обов'язків, шляхів і засобів, за допомогою яких ці функції виконуються, а також ресурсів, необхідних для їх ви-

конання.

Хартія є важливим документом, оскільки в ньому викладена схема для всієї Європи. Ключовою концепцією Хартії є розуміння того, що місцеві органи влади повинні дійсно бути локальними і незалежними.

Не існує якоїсь магічної системи місцевого самоврядування – вона завжди повинна бути адаптована до місцевості. Однак найголовніше в роботі місцевих органів влади – це довіра і прозорість. Професійне місцеве самоврядування має виконувати всі свої обов'язки таким чином, щоб воно було повністю підзвітне громадськості і при цьому не було порушено його структуру. Якщо цього не виконувати, то місцеве самоврядування не буде мати поваги свого населення і не увінчається успіхом як орган місцевого адміністрування.

Сьогодні, на жаль, можна констатувати, що в більшості місцевих громад питання місцевого значення вирішуються незадовільно, а надання публічних послуг здійснюється на неприйнятно низькому рівні.

Одна з основних причин ситуації, що склалася – неспроможне місцеве самоврядування. Більшість місцевих органів влади не мають ані фінансової, ані кадрової спроможності виконувати функції, що на них покладені. До недоліків, що притаманні органам місцевого самоврядування також здебільшого характерні: неефективність; незбалансованість; нездатність працювати в умовах демократичного багатопартійного суспільства та ринкової економіки; закритість від місцевих громад; схильність до корупції;

ВОЛОДИМИР ПРИХОДЬКО, ректор Національної академії державного управління при Президентові України ПРОБЛЕМА МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ – НИЗЬКИЙ РІВЕНЬ ПРОФЕСІЙНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

відірваність від потреб місцевих громад.

Особливої гостроти проблема низького рівня професійної кваліфікації службовців органів місцевого самоврядування набула після останніх виборів, коли відбулося значне, приблизно на 80%, оновлення депутатського складу рад усіх рівнів. За даними Мінрегіонбуду з 172 голів міст обласного значення повторно обрано лише 75. Майже 59% міст, в яких проживає більше 50% населення України, отримали вперше обраних керівників, які не мають спеціальної освіти у цій сфері.

Статистичні данні свідчать про те, що з майже 100 тис. службовців органів місцевого самоврядування лише 64,7% мають повну вищу освіту. Щорічно ж навчання проходять 11-12% посадовців, і це тоді, коли апарати органів місцевого самоврядування щорічно оновлюються приблизно на 12-15%. То ж за 5 років кількість посадовців осіб місцевого самоврядування, яким надаються освітні послуги не

набагато сягає половини. В цих оцінках не враховано, що близько 240 тис. депутатів місцевих рад не отримують цільових освітніх послуг. Близько 40% сільських, селищних та міських голів, 40-60% депутатів місцевих рад обираються вперше, що свідчить про відсутність у них відповідного досвіду та про потребу в професійному навчанні.

Потрібно зазначити, що до такої ситуації призвела і недосконала система виборів до органів місцевого самоврядування. Так більшість політичних партій, що формують депутатський корпус, у значній мірі, відсторонилися від підготовки кадрів. Тому до місцевих рад потрапили випадкові люди, які не знають специфіки роботи на місцях та неспроможні зрозуміти потреби територіальних громад. На наш погляд необхідно переглянути виборче законодавство та відновити мажоритарну систему виборів на рівні територіальних громад.

АНАТОЛІЙ ТОЛСТОУХОВ, народний депутат України УКРАЇНА ХВОРІЄ НА ВИБОРОЗАЛЕЖНІСТЬ

Насамперед хочу привітати поважне зібрання із Днем незалежності України та Днем державного прапора.

Якщо подивитися на 18 років нашої незалежності через призму віків, то маємо відчувати радість та гордість. Якщо через призму сьогодення – жаль від того, що не змогли скористатися історичним шансом. Якщо дозволити собі і зазирнути з майбутнього на ці 18 років, то у мене вийшло таке:

*Ми розкидані по світу,
Ми розхристані в собі.
Вісімнадцяте вже літо
Відаємося боротьбі.
Між минулим і майбутнім
Себе шукаємо й свій шлях.
Фундамент – від імперій світу
І ще не європейських дах.*

Я був депутатом Верховної Ради 1-го скликання і, згадуючи той вікопомний день прийняття акту про незалежність,

можу сказати, що це був урочистий акт не усвідомлення того, що відбулося. Бо одним здавалося, що вони вбивають свою колишню батьківщину, інші вже крокували в Європу – ейфорія сліпила очі.

І у цьому захваті ми не зчулися, як заговорили на хронічну болячку – виборозалежність. І які б моделі нам сьогодні не пропонували, нам треба зрозуміти одну цивілізаційну річ: ми отримали незалежність, але як народ ми не зробили вибір. Вибір і незалежність – це дві сторони одного цілого.

Намагаючись отримати єдине ціле ми постійно перебуваємо у кризах та виборах. Якби ми були ефективними менеджерами, то кризи штовхали б нас до результатів. Якби ми були демократичною країною, то вибори штовхали б нас до змін. Але сьогодні у нас виходить, що і кризи стають глибшими, і вибори дост-

роковими. Тобто розрив між незалежністю і вибором не скорчується.

І ця суперечлива боротьба торкнулася усіх сфер життя, в тому числі і місцевого самоврядування. А загалом влада в Україні нині виглядає так: центр не хоче й не може, а на місцях – прагнуть і мусять. Але життя вимагає свого. Зміни обов'язково будуть і їх можна робити вже сьогодні.

Наприклад, ми сьогодні реалізуємо проект «Україна: історія великого народу», який має регіонально-місцевий зріз. Це неоціненна робота, яку роблять кілька людей, а охоплюють нею всю країну.

В нашому гімні є слова «згинуть наші воріженьки, як роса на сонці». Я думаю, що найбільший наш ворог – ментально, психологічно, політично – в нас самих. І доки ми з цим ворогом не покінчимо, – ми матимемо ситуацію, якою у свято пишаємося, а у будні плачемо, як це вже робимо 18 років поспіль.

Великопольський Центр освіти і курсів самоврядування (ВЦОіКС), який є давнім партнером Товариства «Україна-Польща-Німеччина», являється основним помічником органів місцевого самоврядування Великопольського та інших воєводств Польщі.

Товариство було засноване в червні 1990 року і нині є найбільшою та найстаршою регіональною організацією Польщі. Зараз ВЦОіКС об'єднує 245 гмін і 31 повіт.

Головною метою Товариства є сприяння ідеї розвитку місцевого самоврядування. Для цього в рамках своєї діяльності Центр реалізує 6-ть постійних програм: «Освіта самоврядування», «Юридичні консультації», «Інформатизація адміністрацій самоврядування», «Центр інформації самоврядування», «Центр європейської співпраці» та «Інтегроване управління гміною». Загалом же вся діяльність ВЦОіКС спрямована на розвиток та модернізацію органів місцевого самоврядування.

Основний принцип, який сповідує Товариство, звучить так: влада мусить виконувати службові функції перед суспільством та задовольняти потреби місцевих територіальних громад, а суспільство давати владі можливість реалізації делегованих завдань та давати об'єктивну

переведенні на українську валюту, понад 11 500 000 грн.

У 2006 році Великопольський Центр освіти і курсів самоврядування розгорнуло свою діяльність в Україні, завдяки Товариству «Україна-Польща», Угода про

ОЛЕГ СОСКІН, директор Інституту трансформації суспільства В УКРАЇНІ СФОРМУВАЛАСЯ КЛАНОВО-КОРПОРАТИВНА ОЛІГОПОЛІЯ

Мареk Бігосінський та Олег Соскін були модераторами основних секцій на конференції

країна стоїть на межі внутрішнього дефолту. Цей результат закономірний, адже в державі за 18 років її незалежності сформувалася кланово-корпоративна модель олігополії, на чолі якої стоять 4 фінансово-корпоративні групи. Вони захопили владу і тяжіють до перетворення країни на плутокоративну, кастову, мафіозну модель.

Щоб це здійснити, їм залишається провести останні вибори на старих засадах із закритими партійними списками. Їм це може вдатися, адже свого часу Україна як парламентсько-президентська держава не провела вибори до парламенту за відкритими списками, відповідно до квітневої резолюції ПАРЄ 2007 року.

Відтак нинішні президентські вибори нічого не вирішують, як і березневі 2010 року до органів місцевого самоврядування. В суцільній виборчій кампанії здійснити реформу практично неможливо. Але й без неї Україна далі не зможе рухатися. Настав час практичних змін.

Я пропоную, якщо наразі неможливо змінити виборчу систему, то варто почати із надання самостійності місцевому самоврядуванню. Для цього здійснити:

- пряме розщеплення центральних податків;
- ліквідувати казначейства;
- ліквідувати поділ повноважень на прямі і делеговані;
- ліквідувати «корзини» бюджетів;
- ліквідувати бюджетну ієрархію;
- ліквідувати поділ громад на сільські, міські, районні, обласні.

Одночасно територіальні громади мають приступити до реєстрації себе як юридичних осіб, щоб мати змогу реєструвати свої підприємства на одному податку. Також де-факто залишити собі прибутковий податок, дорожній збір та єдиний податок з підприємств.

Тобто потрібно починати чинити так, як з нами чинить центральна мафія. Хіба вони нас питають, що нам потрібно? Вони нас просто грабують. Нам потрібно почати себе захищати, аби з територіальних громад не залишилися порожні мертві населені пункти.

МАРЕК БІГОСІНСЬКИЙ, заступник Директора Великопольського Центру освіти і курсів самоврядування ВЛАДА ТА ГРОМАДСЬКІСТЬ – СПІВПРАЦЯ ЗАДЛЯ МАЙБУТНЬОГО

оцінку цьому.

ВЦОіКС фінансується як і решта неурядових організацій Польщі – за рахунок 1% від податку на доходи фізичних осіб (Закон від 26 липня 1991 року «Про оподаткування фізичних осіб»), членських внесків та грантової діяльності. На підтвердження того, що податки є лівовою частиною фінансування третього сектора у Польщі, можна сказати: у 2009 році Польські громадські організації отримають квоту близько 397 млн. 923 тис. злотих. Бюджет самого ж ВЦОіКС на 2009 рік становить, у

співпрацю, з яким була підписана 22 серпня 2006 р. А цього року, 30 травня, Центр поновив угоду вже з Міжнародним Товариством «Україна-Польща-Німеччина».

За 3 роки плідного партнерства були здійснені візити 5-ти українських груп до Великопольського воєводства (175 осіб) та 5-ти польських груп у Вінницьку область (143 особи). Результати цієї роботи успішні – підписано близько 50 угод про співпрацю між територіальними громадами обох країн, і на даний час ще ведуться переговори про підписання угод.

Якщо дана конференція зібрала близько 500 осіб – значить для суспільства це важливо. Україні сьогодні потрібна вже не реформа місцевого самоврядування, а якісна зміна системи місцевого самоврядування, від якого нині бачимо самі залишки. Якісна зміна може відбуватися 2-ма шляхами:

- революційно – зміни через насилля і кров;
- трансформаційно – мирні зміни якісних параметрів системи.

Чому багаторічна проблема гостро постала саме зараз? Бо Україна наразі перебуває у тотальних кризах: соціальної, економічної, фінансовій, політичній тощо. І якщо в світі причини криз різні, то у нас вони мають внутрішнє підґрунтя. А саме: правляча політика уряду, президента, національного банку привела Україну до колапсу.

Останні фінансово-економічні показники свідчать про те, що всі міста малі, середні і навіть великі є банкрутами, а сама

Я переконаний, що будь-яка держава може бути сильною і відбуватися як така тільки тоді, коли у ній сильна роль самоврядування. Але, на жаль, ми можемо констатувати, що в Україні продовжується процес централізації влади, більше того – він ніколи не припинявся. Хоча під час кожної виборчої кампанії (як і зараз) з екранів телевізорів ми чуємо про децентралізацію, про передачу повноважень на місце. Цим ми зайвий раз підтверджуємо імідж держави, в якій ведуться розмови, але не робляться справи.

Я переконаний, якщо найближчим часом ситуацію не змінити, то централізація влади й надалі вкорінуватиме такі негативні явища як зниження якості влади та її тотальна безвідповідальність. Адже чи-

новник нині служить тому, хто його призначив, а мав би служити громаді.

Також сьогодні ми отримали ще одне негативне явище сучасної влади – її суцільна політизація дійшла з центру на місце. І місцеві лідери, керівники почали слугувати партійним лозунгам і вождям, а не здоровому глузду і реальним інтересам

територіальної громади.

В цьому плані я хотів би сказати про Асоціацію міст України, яка на сьогодні має суттєві зрушення у співпраці з органами центральної влади. Наприклад, нещодавно ми домоглися, щоб представники Асоціації чи органів самоврядування знаходилися на засіданнях уряду. Але

це скоріше виключення з правил, що підкреслює системність централізації влади.

Інша проблема місцевого самоврядування – це відсутність належного фінансово-матеріального забезпечення для виконання закріплених за ним повноважень. І соціально-економічний розвиток держави бажатиме кращого до тих пір, поки територіальні громади будуть позбавлені належних повноважень, підкріплених матеріальною базою.

Щодо теми нашої конференції, то мені дуже шкода, що такий важливий і збалансований документ як Європейська хартія місцевого самоврядування залишається в Україні абсолютною декларативним документом.

ВОЛОДИМИР ГРОЙСМАН, Вінницький міський голова ЄВРОПЕЙСЬКА ХАРТІЯ ЗАЛИШАЄТЬСЯ В УКРАЇНІ ДЕКЛАРАТИВНИМ ДОКУМЕНТОМ

Дана Концепція реформування місцевого самоврядування передбачає перехід на нову модель організації регіональної влади, відповідно до конституційного закріплення парламентсько-президентської моделі влади.

Основним завданням Концепції є аналіз актуальних проблем у сфері місцевого самоврядування, визначення основних підходів та правових, організаційних, фінансових засад їх вирішення, узгодження у часі з реформуванням адміністративно-територіального устрою.

Ключовим питанням Концепції є обґрунтування пропозицій щодо забезпечення на регіональному та місцевому рівнях демократичної і ефективної організації управління, запровадження механізму оптимального самодостатнього функціонування суб'єктів місцевого самоврядування.

Вступивши до Ради Європи, Україна взяла на себе зобов'язання розвивати місцеву демократію. 15 липня 1997р. без застережень була ратифікована Європейська хартія місцевого самоврядування та почав здійснюватись з боку Конгресу місцевих і регіональних влад Європи моніторинг дотримання положень Хартії.

Для вирішення проблем розвитку місцевого самоврядування можна рекомендувати досвід зарубіжних країн, який засвідчив, що неурядові організації більш ефективно і економічно вирішують завдання, які сьогодні у нашій дер-

Модель структури органів місцевого самоврядування базового рівня – село, селище, місто

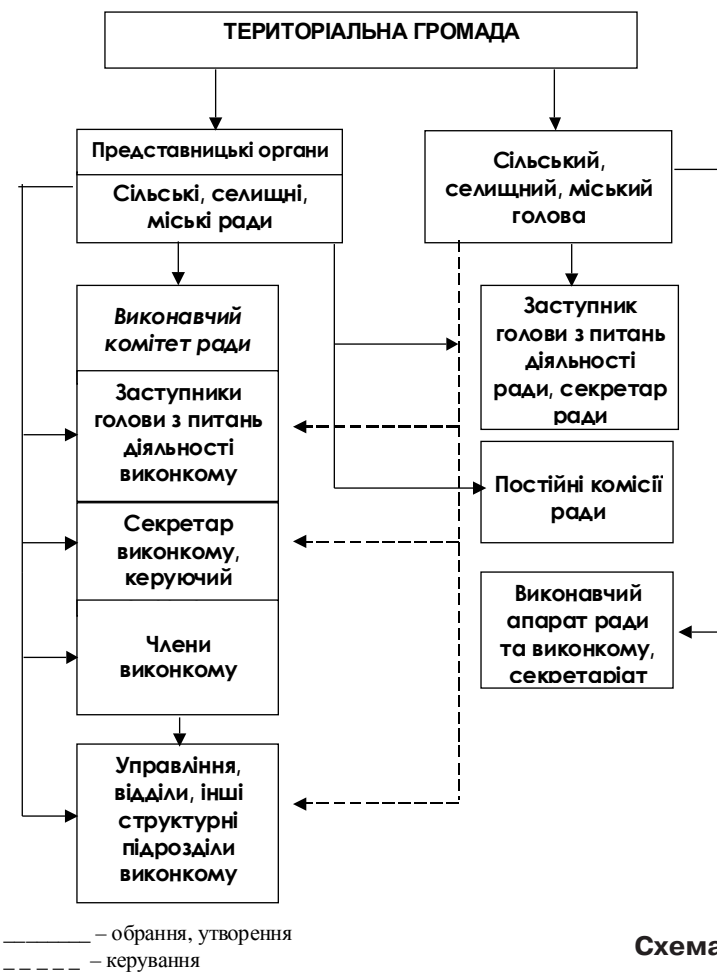

Схема 1

секретар виконкому – керуючий справами виконкому, за посадою – секретар ради. У виконавчому комітеті сільської, селищної ради функції секретаря виконкому за рішенням ради може здійснювати секретар відповідної ради.

Виконавчі органи ради є підзвітні та підконтрольні лише раді, яка їх утворила, підпорядковані сільському, селищному, міському голові, а структурні підрозділи виконкому підзвітні та підпорядковані виконавчому комітету.

Виконавчий комітет сільської, селищної, міської рад призначає та звільняє з посад керівників управлінь, відділів та інших структурних підрозділів виконавчих органів ради, підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності. (Див. Схема 1).

СТРУКТУРА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ РАЙОНУ, ОБЛАСТІ

Територіальна громада обирає на мажоритарній основі відповідно районну та обласну ради – представницькі органи.

Районна, обласна ради з числа своїх депутатів обирає голову районної, обласної ради, заступника голови ради, постійні комісії та секретаря ради, які виконують свої повноваження на громадських засадах.

Голова районної, обласної ради скликає сесії ради, веде засідання ради, представляє раді кандидатури для обрання заступника голови та секретаря ради, її виконавчого комітету, витрат на їх утримання та

вирішує інші питання, що віднесені до виключної компетенції ради.

Виконавчий і розпорядчий орган районної, обласної ради – виконавчий комітет, який формується радою у складі голови виконавчого комітету, першого заступника голови та заступників голови виконкому, керуючого справами – секретаря виконкому і 7-13 членів виконкому. Кількісний склад встановлюється радою. Виконавчий комітет є безпосередньо підпорядкований і підзвітний своїй раді.

Виконавчий комітет вирішує всі питання, віднесені до компетенції ради, за винятком тих, які вирішуються тільки на сесіях ради. Відділи, управління, інші структурні підрозділи виконкому утворюються радою і підпорядковуються у своїй діяльності виконавчому комітету, підзвітні та підконтрольні раді та її виконкому.

Голова виконавчого комітету ради обирається радою за поданням голови ради і працює на постійній основі, організовує роботу виконавчого комітету, керує його засіданнями, координує діяльність заступників, організовує виконання рішень ради та її виконкому, вищестоящих органів державної влади.

За поданням голови виконкому:

- рада призначає і звільнює керівників відділів, управлінь, інших структурних підрозділів виконавчого комітету;
- виконавчий комітет (за погодженням з постійними комісіями

КОНЦЕПЦІЯ реформування місцевого самоврядування

жаві, відповідно до законодавчих норм, здійснюють державні адміністрації. Зокрема, в Республіці Польща за короткий проміжок часу шляхом реформи забезпечили різку зміну, насамперед в соціальному плані. Досягнення цієї держави в розвитку системи самоврядних структур підтверджують, що створення трірівневого самоврядування, загальним принципом побудови якого є принцип субсидіарності (допоміжності), сприяли її швидкому входженню до Європейського Союзу.

Реформа місцевого самоврядування повинна бути направлена на:

– розробку та ухвалення, як особливо термінового питання, законодавства щодо місцевого та регіонального самоврядування, що відповідатиме принципам Європейської хартії місцевого самоврядування;

– включення у національне законодавство з питань місцевого самоврядування положень, які б гарантували регіональним, районним та муніципальним радам наявність у них власних та підзвітних їм виконавчих органів;

– включення положень, які надаватимуть право органам регіональної та місцевої влади мати власний бюджет, пропорційний їхнім обов'язкам, з наданням їм можливості підвищувати на місцевому рівні отримуваний ними дохід;

Створення чіткого механізму врегулювання питання приватизації та володіння муніципальною землею та власністю.

Реформування управління на місцях доцільно провести за такою схемою:

– створити умови для того, щоб 90-95% всіх проблем громадян можна було вирішити на рівні

територіальної громади;

– істотно розширити повноваження обласної і районних рад; віднести до їхньої компетенції вирішення у спільних інтересах територіальних громад питань місцевого значення, вирішення яких безпосередньо територіальними громадами не може бути належним чином фінансово та матеріально забезпечене;

– утворити виконавчі органи обласної та районних рад, які реалізовуватимуть самоврядні та делеговані повноваження з вирішення питань регіонального значення;

– обласним державним адміністраціям надати виключно компетенцію державного контролю за дотриманням чинного законодавства, координацію діяльності регіональних структур подвійного підпорядкування, контролю за ефективним використанням коштів державного бюджету. Делеговані функції державних адміністрацій передати відповідним виконавчим органам самоврядування.

Дана Концепція реформування місцевого самоврядування базується на законодавчо визнаній структурі місцевого самоврядування, в якій є два основних елементи – територіальна громада та органи місцевого самоврядування. Останні складаються з виборного представницького органу (ради) та виконавчого органу (виконавчого комітету), які разом забезпечують здійснення усього комплексу владних повноважень та адміністративних функцій.

місцевого самоврядування. Створення необхідних передумов для децентралізації та підвищення незалежності на місцевому рівні доцільно проводити шляхом удосконалення існуючої моделі системи місцевого самоврядування.

СТРУКТУРА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ БАЗОВОГО РІВНЯ – СІЛЬСЬКІ, СЕЛИЩНІ, МІСЬКІ РАДИ

Територіальні громади на основі загального, рівного прямого виборчого права шляхом таємного голосування обирають депутатів сільської і селищної рад та відповідно сільського, селищного, міського голову. Депутати міської ради міст районного та обласного значення – обираються на мажоритарній основі.

Сільський, селищний, міський голова є головною посадовою особою територіальної громади, здійснює свої повноваження на постійній основі.

Заступник голови з питань діяльності ради обирається радою з числа депутатів цієї ради за поданням голови, в разі відсутності голови здійснює його повноваження. Секретар ради також обирається з числа депутатів. В сільських, селищних, міських, міст районного значення радах ці посади доцільно поєднувати.

Рада обирає з числа депутатів постійні комісії, які є органами ради у складі голови і членів комісії.

Рада утворює виконавчі органи ради, визначає їх структуру, чисельність їх апарату: виконавчий комітет, управління, відділи, інші структурні підрозділи виконкому.

Виконавчий комітет очолює відповідно сільський, селищний, міський голова, до складу виконкому входять заступники голови з питань діяльності виконкому,

щодо утворення і обрання постійних комісій та координує їх діяльність, вносить на затвердження ради пропозиції щодо структури органів ради, її виконавчого комітету, витрат на їх утримання та

ради) призначає і звільняє керівників об'єктів спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст, що перебувають в управлінні районних і обласних рад. (Див. Схема 2).

Модель структури органів регіонального місцевого самоврядування (район, область)

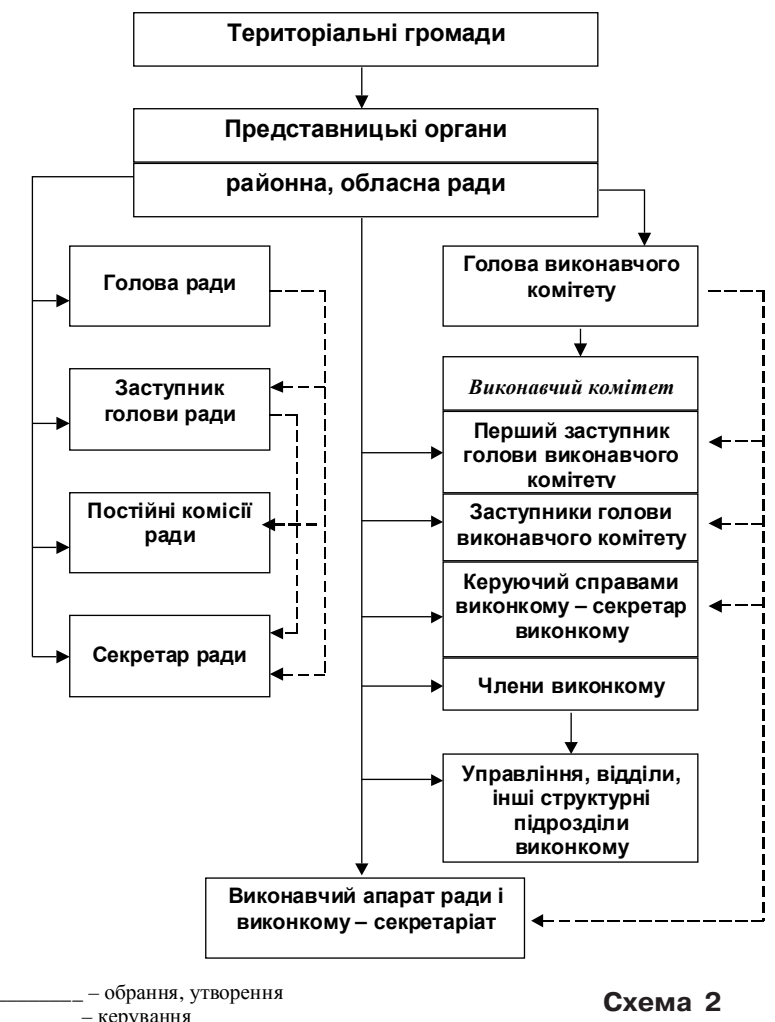

Схема 2